

Znaki na opakowaniach

Na wielu etykietach oprócz informacji o produkcie i o producencie znajdują się niepozorne, małe znaczki. Są dodatkowymi wizytówkami rzeczy i firmy, która je wytworzyła. Dzięki nim możemy dowiedzieć się, że produkt jest bezpieczny dla nas - konsumentów lub dla środowiska. Mogą wskazywać, że żywność, którą właśnie zamierzamy umieścić w koszyku, pochodzi z upraw ekologicznych, a krem nie był testowany na zwierzętach. Część symboli nas o czymś informuje, inne - ostrzegają. Jedno spojrzenie na znak powinno wystarczyć, aby ocenić czy opakowanie produktu jaki chcemy kupić jest przyjazne dla nas i dla środowiska. Warto zapoznać się ze znaczeniem tych grafik, ale i korzystać z tej wiedzy w życiu codziennym.

Ogólne oznaczenia na opakowaniach

Opakowanie nadające się do recyklingu /trzy strzałki/ - znak ekologiczny przeznaczony dla opakowań, które nadają się do ponownego przetworzenia i wyprodukowania z odzyskanych surowców innego, podobnego produktu (aluminium - puszki, tworzywa sztuczne - pojemniki, butelki, papier - torby, tektury do pakowania, wypełniacze do pudełek).

Wewnątrz pętli może znajdować się liczba informująca jaki procent użytych do produkcji materiałów pochodził z recyklingu. Czasem także podaje się nazwę materiału, z którego wytworzono dany produkt ekologiczny.

Informuje nas, że gdy zadbamy o właściwe miejsce jego wyrzucenia, zostanie przerobiony przy minimalnym dodatku nowych materiałów (zamiast trafić na wysypisko śmieci, a w jego miejsce nie trzeba będzie wyprodukować nowego opakowania z nowych surowców, co oznaczałoby większe zużycie surowców, wody i energii, itd.).

Przydatność do recyklingu - znak ekologiczny przydatności opakowania do recyklingu. Wraz ze wzrostem produkcji i zużycia dóbr materialnych wzrasta też obciążenie środowiska odpadami opakowaniowymi. W Polsce tworzą one już około 30% odpadów komunalnych.

Do tej pory nie został stworzony skuteczny mechanizm segregacji i odzysku odpadów komunalnych.

91% z nich trafia na składowiska.

Znak CE - w Polsce istnieje ponad 20 grup produktów, przy produkcji których projektant i wykonawca muszą być szczególnie ostrożni i dołożyć wszelkich starań, aby były wykonane zgodnie z wymogami prawa. To między innymi zabawki, sprzęt elektryczny, w tym telewizory, radia, komputery, aparaty fotograficzne, lampki, lodówki, zamrażarki, wentylatory. Ale też łodzie, odzież ochronna, wyroby budowlane, dźwigi i windy. Jeśli towar jest wyprodukowany

zgodnie z przepisami - producent umieszcza na nim znak CE. Symbol CE stosowany jest we wszystkich krajach Unii Europejskiej. Jest pieczęcią - wizytówką producenta - że wykonał produkt zgodnie ze wszystkimi wymogami.

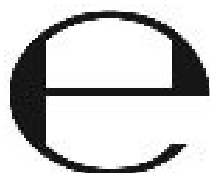

Możliwość ponownego wykorzystania - znak ekologiczny pojawia się na opakowaniach przydatnych do wielokrotnego użytku.

Takie opakowania, po wykorzystaniu, nie stają się odpadem. Projektuje się je specjalnie z myślą o ponownym użyciu do tego samego celu. Muszą nadawać się do użycia co najmniej dwukrotnie. Symbol ekologiczny można znaleźć na kontenerach, beczkach, pudełkach, puszkach, kanistrach, ale także na butelkach, szklanych pojemnikach.

Opakowania biodegradowalne - znak ekologiczny jest przeznaczony dla opakowań, które rozkładają się podczas kompostowania i nie uwalniają szkodliwych substancji. Produkty ekologiczne z tym symbolem ekologicznym są w pełni biodegradowalne i mogą być kompostowane wraz z odpadami organicznymi. Podczas kompostowania nie uwalniają substancji szkodliwych dla środowiska. Etykieta ekologiczna jest przyznawana przez DIN CERTCO (Niemiecki Instytut Standaryzacji). Popularne ostatnio torby ekologiczne nazywane mianem biodegradowalnych w większości nie posiadają tego certyfikatu ekologicznego.

Symbol "e" - oznacza, że producent skorzystał z uznaniowego standardowego systemu kontroli wagi lub objętości na etapie produkcyjnym. Znak zamieszczany jest dobrowolnie. Stosuje się go tylko do towarów porcjowanych, wprowadzanych do obrotu w opakowaniach porcjowanych, o ilości nominalnej wyrażonej w jednostkach masy lub objętości, która jest nie mniejsza niż 5 g lub 5 ml i nie większa niż 10 kg lub 10 l. Czyli, że dokonano wewnętrznej kontroli ilości towaru paczkowanego.

Dbaj o czystość (kosz na śmieci) oznacza, że opakowanie powinno trafić do kosza na odpady. Wrzucaj śmieci do ODPOWIEDNIEGO kosza na odpadki. Minimum to zwykły kosz na śmieci. Statystyczny Polak produkuje obecnie ponad 350 kg odpadów rocznie. Mniej więcej tyle

samo wytwarzają mieszkańcy innych europejskich krajów.

Bądź odpowiedzialny, WYRZUCAJ OSOBNO! Rozdzielić opakowanie.

Wyrzucić osobno. Karton ma wylądować na makulaturze (bo to papier), a plastikowy - (oznakowany, polietylenowy - PE) worek - ma trafić do (ogólnie mówiąc) plastików. Niestety, niewielu producentów jest AŻ tak precyzyjnych.

Znak bezpieczeństwa - uzyskanie Certyfikatu na Znak Bezpieczeństwa jest obowiązkowe dla wyrobów, które mogą stwarzać zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi. Certyfikat na Znak Bezpieczeństwa może być wydawany tylko przez jednostkę akredytowaną przez PCBC [Polskie Centrum Badań i Certyfikacji SA]. Wykaz materiałów podlegających obowiązkowej certyfikacji na Znak Bezpieczeństwa oraz lista jednostek wydających certyfikaty znajdują się w rozporządzeniu Rady Ministrów (Dz. U. 2000 r. nr 5, poz. 53). W krajach Unii Europejskiej odpowiednikiem Znaku Bezpieczeństwa jest znak CE [wyżej]. Z czasem ma on zastąpić wszystkie narodowe znaki zgodności z krajowymi uregulowaniami prawnymi. Znak "B" jest przyznawany zgodnie z zasadami systemu certyfikacji, potwierdzając, że dany wyrób, używany zgodnie z zasadami określonymi przez producenta, nie stanowi zagrożenia dla życia, zdrowia, mienia i środowiska.

Oznaczenia na opakowaniach spożywczych

Znak Rolnictwa ekologicznego Unii Europejskiej - określane jest również jako organiczne lub biodynamiczne. Produkty znakowane muszą pochodzić z certyfikowanych gospodarstw ekologicznych. Użycie tego znaku gwarantuje, że produkt spełnia wymogi oficjalnego nadzoru, pochodzi bezpośrednio od producenta lub został przygotowany w zamkniętym opakowaniu oraz zapewnia, że przynajmniej 95% składników produktu zostało wyprodukowane metodami ekologicznymi. Niestety, produkty z certyfikatem ekologicznym są przynajmniej o 1/3 droższe od tych bez atestu, a liczba certyfikowanych ekologicznie zakładów przetwórczych jest wciąż niewielka. Jednakże od przełomu XX i XXI w. obserwowany jest szybki rozwój tego sektora.

Bez konserwantów - producent żywności informuje ewentualnego nabywcę, że nie stosuje konserwantów.

Poznaj Dobrą Żywność - znak, który mówi, że coś jest naprawdę dobre.

Gwarantuje utrzymanie stałego, bardzo wysokiego poziomu jakości oznaczonych nim produktów oraz wiarygodności pochodzenia surowców. Znak przyznawany jest produktom spełniającym kryteria, opracowane przez Kolegium Naukowe do spraw jakości produktów żywnościowych. Dodatkowo - znak wyróżnia produkty na sklepowych półkach. Dla klientów (konsumentów) znajomość znaku "PDŻ" może mieć kluczowe znaczenie przy podejmowaniu decyzji zakupowych. Znak jest nadawany (od 2004 roku) produktom przez polskie Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi na trzy lata. Zgłoszenia są przyjmowane (bezpłatnie) wyłącznie od producentów.

Rainforest Alliance Certified - znak ekologiczny przyznawany przez

Ministerstwem Rolnictwa w Stanach Zjednoczonych. Certyfikacja ta promuje żywność uprawianą w sposób przyjazny dla środowiska i ludzi. Znak Rainforest Alliance Certified mogą otrzymać wyłącznie naturalne produkty, których proces powstawania nie wpływa negatywnie na miejscowe lasy, gleby, rzeki czy zwierzęta, takie jak drewno, papier, banany, herbata, kawa, kakao, olej palmowy, kwiaty cięte i paprocie, a także produktom wieloskładnikowym (np. czekolada), a nawet hodowli bydła, farmom przyjaznym dla klimatu i zrównoważonej turystyce. W przypadku produktów z drewna i papieru zakres działania certyfikatu obejmuje tylko pierwszy etap łańcucha produkcji - pozyskiwanie surowca. RA uważana jest za jedną z najbardziej renomowanych międzynarodowych organizacji ochrony środowiska. Symbol ten gwarantuje też, że osoby zatrudnione przy produkcji są dobrze traktowane, a ich rodziny mają dostęp do edukacji i opieki zdrowotnej.

Ekoland - znak ekologiczny nadawany produktom spożywczym. Przyznaje

go Polskie Stowarzyszenie Producentów Żywności Metodami Ekologicznymi. Informuje on konsumentów, że produkcja była przyjazna środowisku i użyto nawozów naturalnych z zachowaniem naturalnego obiegu substancji odżywczych. Gospodarstwa ubiegające się o ten znak muszą spełnić różnorodne kryteria, m.in. nie wypalać traw, użytkować ziemię w sposób służący bioróżnorodności, prowadzić wypas zwierząt tak by nie zagrażały one faunie łąkowej, chronić źródła wody i glebę, nie mogą też stosować roślin zmodyfikowanych genetycznie (GMO).

KRAV - znak umieszczany na ekologicznej żywności, przyznawany przez

szwedzki Związek Plantatorów Upraw Ekologicznych. Oznaczone nim artykuły zostały wytworzone bez stosowania nawozów sztucznych oraz chemicznych środków ochrony roślin. Znak

"Krav-import" upewnia, że żywność z importu pochodzi z gospodarstw ekologicznych. Standardy obejmują wiele czynników, tak by cały system produkcji i stan otaczającego go środowiska były dla zainteresowanych akceptowalne.

Znak certyfikowanego rolnictwa ekologicznego, nadawany przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji SA. Mogą otrzymać go producenci, którzy respektują europejskie normy ekologiczne - m.in. nie stosują chemicznych środków ochrony roślin i nawozów syntetycznych. PCBC jest w Polsce wiodącą organizacją z doświadczeniem od 1958 r. w zakresie badań i certyfikacji wyrobów pod kątem jakości oraz certyfikacji systemów zarządzania oraz szkolenia personelu.

Eurolisć - znak rolnictwa ekologicznego Unii Europejskiej, funkcjonujący od połowy 2010 r. Tak oznaczony produkt pochodzi z certyfikowanego gospodarstwa ekologicznego. Wszystkie ekologiczne produkty żywnościowe pochodzące z Unii od 1 lipca 2012 roku muszą obowiązkowo posiadać ten znak. Ten znak gwarantuje także, że taka żywność została wyprodukowana na terenie UE. Oznaczenie paczkowanej żywności ekologicznej wyprodukowanej przez państwa Unii Europejskiej zgodnie z zasadami rolnictwa ekologicznego obowiązującymi we wspólnocie. Nie obejmuje produktów importowanych spoza terenu Unii.

Marine Stewardship Council - znak ten nadawany jest przez organizację MSC (Marine Stewardship Council - Rada Zarządzania Zasobami Morskimi). Gwarantuje on konsumentowi, że tak oznakowany towar spełnia zasady zrównoważonego rybołówstwa (jego produkcja nie przyczyniła się do pogłębienia problemu przełowienia), a tym samym nie pogłębiła degradacji środowiska.

Delphin safe - znak ten oznacza, że połów tuńczyka był prowadzony zgodnie ze standardami Earth Island Institute zatem w sposób bezpieczny dla delfinów.

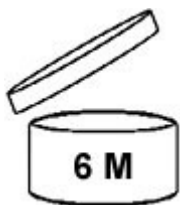
Oznaczenia na opakowaniach kosmetycznych

Nie testowane na zwierzętach - znak ekologiczny jest to jeden z ekoznaków, którym sygnuje się produkty nie testowane na zwierzętach. Oznacza, że w fazie badań produkt nie był testowany na zwierzętach. Symbole ekologiczne dodatkowo mogą być opatrzone: literami BWC - Beauty Without Cruelty (piękno bez okrucieństwa) lub hasłem Animal Friendly (przyjazny dla zwierząt). Oznaczenie ekologiczne najczęściej stosują producenci kosmetyków. Umieszczanie tego oznaczenia na opakowaniach nie jest poprzedzone weryfikacją bądź certyfikacją.

IHTK - „Króliczek z ochraniającą go dłonią” - znak ekologiczny rozpoznawczy organizacji IHTK-Internationaler Herstellerverband gegen Tierversuche in der Kosmetik (Międzynarodowy Związek Producentów Przeciwko Stosowania Testów na Zwierzętach w Kosmetyce), która od lat walczy o zakazanie testów kosmetyków na zwierzętach. Wszystkie produkty, które spełniają wymagania IHTK, są sygnowane tym symbolem ekologicznym. Kupując kosmetyk warto wybrać taki, który na swoim opakowaniu ma etykietę ekologiczną przedstawiającą królika chronionego ludzką ręką – w ten sposób mamy gwarancję, że dany specyfik nie był testowany na zwierzętach, nie był też w ten sposób testowany żaden z jego składników.

Symbol otwartego słoiczka informuje, jak długo można używać kosmetyku po jego otwarciu (tzw. PAO - Period After Opening). Podany jest (w miesiącach) okres trwałości po otwarciu (tu na ilustracji po lewej - 6 miesięcy). Pewne produkty nie wymagają podania trwałości tego okresu, ponieważ nie ma ryzyka pogorszenia ich bezpieczeństwa zdrowotnego w trakcie używania. Są to m.in. produkty jednorazowe, szminki, aerozole, spirytus salicylowy. Symbol PAO umieszcza się najczęściej na opakowaniach kosmetyków o trwałości powyżej 30 miesięcy. Wówczas producent może nie umieszczać już na opakowaniu daty terminu trwałości. PAO może również występować na kosmetyku o trwałości poniżej 30 miesięcy, wtedy jednak na opakowaniu występują najczęściej dwa oznaczenia - PAO oraz data terminu trwałości.

Przyjazny dla ozonu (bezpieczny dla ozonu) ta infografika informuje konsumenta, że produkt nie zawiera freonów, które niszczą warstwę ozonową ziemskiej atmosfery, a tym samym przyczyniają się do globalnego ocieplenia klimatu. Dziury ozonowe powodują też, że do powierzchni planety dociera więcej szkodliwego dla życia promieniowania UV. Na produktach tego typu (często są nimi kosmetyki, ale też - chłodziarki).

ALL AVON SPRAYS ARE OZONE FRIENDLY - jak zapewnia globalna firma AVON, jej (wszystkie) aerozole nie zagrażają warstwie ozonowej.

Belgijski Symbol EcoGarantie - znak ekologiczny dla środków do prania, środków czystości i środków do pielęgnacji ciała. Certyfikat ekologiczny przyznawany jest produktom, których proces powstawania nie burzy równowagi biologicznej między ludźmi, roślinami i zwierzętami, uwzględniając przy tym kryteria jakościowe i ekonomiczne. Symbol ekologiczny Ecogarantie informuje konsumenta, że produkt jest ekologiczny, bezpieczny i trwały zgodnie z wymogami belgijskiego instytutu certyfikującego PROBILA UNITRAB.

Oznaczenia na opakowaniach elektrycznych

Energy Star - najczęściej umieszczany jest na produktach RTV, AGD, sprzęcie biurowym, ogrodniczym, klimatyzatorach, monitorach, etc. Tak oznaczone towary wyróżniają się energooszczędnością. Znak nadawany jest w ramach programu prowadzonego przez Amerykańską Agencję Ochrony Środowiska oraz Amerykański Departament Energii i zaświadcza on, że urządzenie jest co najmniej o 30 procent wydajniejsze niż inne urządzenia w tej samej klasie. Komputery produkowane według najnowszych standardów ES 4.0 są oszczędniejsze od zwykłych nawet o 65 procent! Od roku 2006 do tego programu oszczędzania energii przystąpiła Unia Europejska.

Etykieta energetyczna - informuje o zapotrzebowaniu danego urządzenia na prąd. Klasę wyznacza się ze stosunku rocznego zużycia energii przez dane urządzenie do standardowego zużycia energii przez inne tego typu urządzenia. Klasy oznacza się literami: A, B, C, D, E, F, G. Klasa G oznacza urządzenia najmniej efektywne, a A - najbardziej. Ponieważ od czasu ustanowienia klas (1995) pojawiły się całkiem nowe możliwości w zakresie oszczędzania energii i zmniejszania zapotrzebowania na prąd, dla niektórych urządzeń stworzono wyższe klasy: A+ oraz A++, a nawet A+++. Etykiety pomagają w podejmowaniu świadomych decyzji o zakupie sprzętu.

Znak ze skreślonym pojemnikiem jest spotykany na opakowaniach urządzeń elektrycznych i elektronicznych, które muszą być zbierane (i utylizowane) osobno. Chodzi o tzw. "elektrośmieci", których nigdy nie należy wrzucać do pojemnika na odpady zmieszane, lecz odwieźć w odpowiednie miejsca. W wielu marketach są pojemniki na drobne przedmioty tego typu, często organizowane są przy nich specjalne dni zbiórki zepsutych czy uszkodzonych urządzeń AGD i RTV. Starym komputerem, radiodbiornikiem, telewizorom, pralkom lub żelazkom itp. wstęp do śmietników jest wzbroniony! W ich przypadku potrzebny jest profesjonalny demontaż. Odpadów niebezpiecznych nie wolno wyrzucać z innymi odpadami z gospodarstw domowych.

Nordycka Etykieta Ekologiczna przyznawana jest od 1989 roku przez Nordic Council of Ministers, czyli stowarzyszenie Ministrów Krajów skandynawskich: Szwecji, Finlandii, Norwegii i Islandii, a od 1997 roku i Danii. Znak ekologiczny łąbiedzia posiadają produkty przyjazne dla środowiska - zarówno na etapie produkcji, przez użytkowanie i kończąc na utylizacji. Symbol ekologiczny mogą otrzymać wyroby papiernicze, sprzęt AGD, sprzęt elektroniczny, a w zakresie usług baza hotelowa dla turystów.

Inne oznaczenia

Ecolabel - potocznie w Polsce nazywany Stokrotka lub Margerytka. To oficjalny znak, ustanowiony w 1992 roku przez Komisję Europejską jako dobrowolny "zielony znak", mający na celu zachęcenie firm do wytwarzania wyrobów, które są mniej szkodliwe dla środowiska. Przysługuje produktom i usługom, spełniającym wymagania uzgodnione przez państwa członkowskie UE. Znak zaświadcza, że producent spełnił najwyższe standardy w ochronie środowiska oraz że produkt nie jest szkodliwy dla środowiska. Znak Ecolabel jest przyznawany w 24 kategoriach. Firmy, które uzyskały certyfikat "**Ecolabel**" mogą oznaczać swoje wyroby tym symbolem. Ten znak wskazuje, że są one mniej szkodliwe dla środowiska niż im podobne w ciągu całego cyklu "życia" tego rodzaju wyrobu, ponieważ spełniają kryteria środowiskowe, uzgodnione przez wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej w porozumieniu z zainteresowanymi stronami (przemysłem, konsumentami, władzami publicznymi, organizacjami środowiskowymi i handlem).

Znak Ekologiczny EKO - w Polsce jest przyznawany od 1998 roku przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji SA. Mogą go otrzymać, w drodze dobrowolnej certyfikacji, wyroby krajowe i zagraniczne, a także usługi, które spełniają wymagające kryteria ochrony zdrowia,

środowiska naturalnego i ekonomicznego wykorzystania zasobów naturalnych Ziemi (w odniesieniu do wcześniej ustalonego, akceptowanego poziomu ich zużycia). Dzieje się to w ramach programu przyznawania europejskiego oznakowania ekologicznego (Ecolabel), które ma promować produkty wywierające ograniczony wpływ na środowisko w ciągu całego cyklu ich "życia".

Sokół (Falkon) - znak "Dobry Ekologiczny Wybór" (Good Environmental Choice) istnieje od 1992 r. i reprezentuje kryteria pozarządowej organizacji ekologicznej - Szwedzkiego Tow. Ochrony Przyrody (The Swedish Society for Nature Conservation - SSNC). Klimat, oceany, lasy, zanieczyszczenie środowiska naturalnego i rolnictwa są ich głównymi obszarami zaangażowania. Przy atestacji brane są pod uwagę wyłącznie ekologiczne cechy towaru. Obecnie (2012 r.) ponad 200 produktów jest oznaczonych tym znakiem; to m.in. środki czystości, papier toaletowy, pieluszki, baterie.

W trosce o naturę - znak ten udostępniany jest do stosowania przez przedsiębiorców współpracujących z organizacją odzysku **Polski System Recyklingu SA**.

Zielone Płuca Polski - znak ten nadawany jest firmom prowadzącym działalność na obszarze "ZPP" zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Znak przyznawany jest towarom, usługom oraz ważnym społecznie inicjatywom na mocy decyzji Kapituły Znak Promocyjnego ZPP. Obszar objęty porozumieniem zajmuje 63.235 km kw. (ok. 20 proc. pow. kraju), gdzie mieszka prawie 4 mln osób (9,7 proc. ludności ~ 2010 r.). Leży w północno-wschodniej części Polski; obejmuje województwa warmińsko-mazurskie i podlaskie oraz części woj. mazowieckiego, kujawsko-pomorskiego oraz pomorskiego - to jedne z najcenniejszych w kraju i Europie systemów ekologicznych.

EKO-ITB - znak przeznaczony dla produktów budowlanych. Jest przyznawany przez centrum akredytacji Instytutu Techniki Budowlanej. O znak EKO-ITB mogą się starać wyroby budowlane o względnie mniejszej szkodliwości dla środowiska podczas całego cyklu życia produktu. Cel tego oznakowania to promowanie zrównoważonego budownictwa. Ma ono na celu ułatwienie identyfikacji przez klienta takich wyrobów i materiałów budowlanych, które odznaczają się właściwościami proekologicznymi. Kupując je, mamy gwarancję, że przy ich produkcji do minimum ograniczono negatywny wpływ na środowisko. Kryteria oznakowania ekologicznego EKO-ITB (przyjęte przez Instytut Techniki Budowlanej) oparte są na wytycznych wynikających z decyzji Komisji Europejskiej. Znak funkcjonuje od 2010 roku.

Fair Trade (Sprawiedliwy Handel) - oznacza, że producent respektuje

standardy Międzynarodowej Organizacji Pracy. Umieszczany jest na towarach importowanych takich jak: banany, kakao, kawa. Celem znakowania jest troska o pracowników z krajów rozwijających się. Znak ten znajdziemy przede wszystkim na produktach importowanych z krajów ubogich. Oznacza on, że producent respektuje standardy Międzynarodowej Organizacji Pracy, a ludzie, którzy pracowali przy wytworzeniu danego produktu np. na plantacjach kawy czy kakao nie byli wykorzystywani. Produkty oznaczone tym znakiem muszą spełniać oprócz kryteriów ekologicznych m.in.: kryterium poziomu płac, ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy. Fair trade to zorganizowany ruch społeczny, który wykorzystuje podejście rynkowe, by poprawiać sytuację mieszkańców krajów uboższych i promować ich zrównoważony rozwój. Pomaga zapewnić pracownikom i ich rodzinom wystarczające środki na utrzymanie, bezpieczne i nie zagrażające zdrowiu warunki pracy, wolności zrzeszania się, daje równe płace w przypadku kobiet i mężczyzn, nie wykorzystuje do pracy dzieci. Wśród produktów oznaczonych tym znakiem znajdziemy artykuły: spożywcze (banany, cukier, herbata, kakao, kawa, komosa ryżowa (quinoa), miód, owoce suszone, owoce i warzywa świeże, soki, orzechy/ziarna oleiste, przyprawy, ryż, wino) i inne (kwiaty cięte, rośliny ozdobne, bawełna, piłki sportowe).

Błękitny Anioł - to najstarszy znak ekologiczny, funkcjonujący do dziś.

Niemieckie Ministerstwo Środowiska wprowadziło go w 1977 roku. Znak ten jest umieszczany na wyrobach bezpieczniejszych od innych wyrobów tego samego rodzaju, uznanych w danej grupie wyrobów za liderów środowiskowych. Podczas kwalifikowania wyrobów ocenia się oszczędność surowca, ograniczenie hałasu, ilość zanieczyszczeń, eliminację lub ograniczenie ilości odpadów i możliwość ponownego ich przetworzenia - i kolejnego użycia. Kryteria znaku opracowuje specjalne jury złożone z przedstawicieli biznesu, ochrony środowiska i nauki. W ocenie produktów, które starają się o zgodę na stosowanie tego znaku bierze się pod uwagę m.in.: wpływ na zanieczyszczenie środowiska, hałas oraz możliwości powstawania substancji szczególnie niebezpiecznych. Certyfikuje się tym znakiem wiele grup produktów i wyrobów min.: opony, butelki zwrotne, dezodoranty, lodówki, materiały budowlane, produkty wykonane na bazie tworzyw sztucznych podlegających recyklingowi, chemia gospodarcza, wyroby papierowe.

Certyfikat Rady Dobrej Gospodarki Leśnej (Forest Stewardship Council

Asociación Civil). Znak jest gwarancją, że drewno nie pochodzi z miejsc, gdzie prowadzona jest rabunkowa gospodarka leśna, zaś produkt został wytworzony z surowców, które pozyskano z certyfikowanych obszarów leśnych zarządzanych zgodnie z normami FSC. Celem tej organizacji jest popularyzacja takiego sposobu prowadzenia gospodarki leśnej, która uwzględnia zarówno aspekty ekonomiczne, przyrodnicze jak i społeczne lasów i leśnictwa na całym świecie. Certyfikowane tak wyroby gwarantują, że użyte do ich produkcji drewno pozyskano nie przyczyniając się do niszczenia środowiska, łamania praw lokalnej ludności czy też obniżania potencjału ekonomicznego gospodarki leśnej w regionie pochodzenia.

Znak towarowy Zielony punkt to informacja, że producent wniósł wkład finansowy w budowę i funkcjonowanie systemu recyklingu i odzysku odpadów polskiej organizacji Rekopol Organizacja Odzysku S.A. Zielony punkt widnieje na kartonach, puszkach, butelkach i innych produktach. Jest jednym z najczęściej stosowanych znaków na świecie.

Fair Trade Federation - znak ekologiczny organizacji, która zrzesza działających zgodnie z ideą sprawiedliwego handlu północnoamerykańskich producentów. FTF nie jest organizacją charytatywną. Stara się budować rzeczywiste relacje handlowe w oparciu o transparentność i szacunek dla różnorodności kulturowej. Promuje nie tylko konkretne produkty, ale wspólnotę producentów i sprzedawców, która oparta jest na współpracy i rzetelnej wymianie informacji. O symbol ekologiczny organizacji mogą starać się producenci, którzy płacą godziwe wynagrodzenie, nie korzystają z pracy dzieci, stwarzają bezpieczne warunki pracy i nie niszczą środowiska naturalnego i dbają, by przekazać konsumentom pełne dane o produkcie.

RugMark jest organizacją, która stara się przeciwdziałać praktyce zatrudniania dzieci przy produkcji dywanów. Skala problemu jest ogromna. W Pakistanie, Indiach, Nepalu przy wyrobie dywanów zatrudnionych jest nawet 300 000 dzieci. RugMark przyznaje znak producentom dywanów, którzy spełniają następujące kryteria: nie zatrudniają dzieci, wpuszczają na teren zakładów niezapowiedziane kontrole inspektorów RugMark, przekazują informacje o sprzedaży dywanów oznaczonych przez RugMark, część zysku ze sprzedaży oznakowanych produktów przekazują na programy edukacyjne, które mają pomagać dzieciom z ubogich rodzin.